

Franska l nord i svenska spr ket

Gombar, Margita

Undergraduate thesis / Završni rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, University of Zagreb, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:131:398016>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-14**

Sveučilište u Zagrebu
Filozofski fakultet
University of Zagreb
Faculty of Humanities
and Social Sciences

Repository / Repozitorij:

[ODRAZ - open repository of the University of Zagreb
Faculty of Humanities and Social Sciences](#)

ZAGREBS UNIVERISTET
FILOSOFISKA FAKULTETEN
INSTITUTIONEN FÖR SKANDINAVISTIK

Margita Gombar

Franska lånord i svenska språket

Examensarbete

Handledare:

Goranka Antunović, fil. dr.

September, 2020

Contents

1. Inledning	3
2. Indelning av ordförråd	4
3. Typ av lån	4
4. Franska lånord i svenskan	6
4.1. 1500- och 1600-talets franska lånord	7
4.2. 1700-talets franska lånord	8
4.3. 1800-talets franska lånord	8
4.4. 1900- och 2000-talets franska lånord	9
5. Slutsats	11
6. Litteraturförteckning	13

1. Inledning

“Det är bara döda språk som inte förändras, alla levande språk förändras ständigt.” (Martola, Mattfolk, Sandtström 2014a) Ett språk är ett ständigt föränderligt kommunikationssystem som används av människor. Dessutom är språket ett komplext system som har olika funktioner varav huvudfunktioner är verbaliseringsfunktion (språket som medel för att namnge olika företeelser), kommunikativ funktion och psyko-social funktion (språket som medel för att visa sin egen eller gruppidentitet). (jfr. Edlund, Hene 1996: 10) Inom detta kommunikationssystem händer olika förändringar över tiden. Det bör dock noteras att “språk inte är levande organismer. Det inte är språken i sig som är i kontakt med varandra utan människor med olika modersmål.” (Martola, Mattfolk, Sandtström 2014a) Det finns flera skilda orsaker till att språkförändringar inträffar, såsom ändringar i den politiska, kulturella och sociala sfären i ett samhälle, migration och kontakter med andra personer/grupper som talar andra språk. (jfr. Edlund, Hene 1996: 9) Med andra ord kan språkliga novationer härstamma såväl från det egna språket som från andra språk. (ibid. s. 11) Kontaktsituation mellan talare av olika språk kan också ha många orsaker, bl. a. kulturella, ekonomiska, politiska och religiösa. Det finns dessutom mer vardagliga orsaker till att personer som talar olika språk träffas. Ett exempel på sådana situationer är äktenskap, fritidsaktiviteter eller arbete. (Martola, Mattfolk, Sandtström 2014a) Språkförändringar kan vara tillfälliga eller varaktiga och kan hända på alla nivåer i språkssystemet, nämligen ordförråd, stavning, uttal, ordbildning och böjning. Ordförrådet är den språknivå som enklast påverkas av språkkontakt och som förändras snabbast. Inom ordförrådet är det ord som tillhör ‘öppna ordklasser’ (substantiv, adjektiv och huvud verb) som förändras snabbare än ord som tillhör ‘slutna ordklasser’ (hjälpverb, prepositioner, konjunktioner, subjunktioner osv.). (jfr. Edlund, Hene 1996: 11) Det är dock viktigt att betona att ord som ingår i ‘slutna ordklasser’ kan också påverkas och förändras. Dessa förändringar beror på graden och arten av språkkontakt. “[...] långvariga och intensiva kontakter med ett annat språk kan påverka alla språkliga nivåer.” (ibid.) Orsaken till att ett språk påverkar ett annat mer än omvänt och i vilken grad det sker beror i hög grad på vilket språk som har högre prestige, vilket språk är dominant. (Martola, Mattfolk, Sandtström 2014a) Genom historien var Frankrike länge en stormakt och påverkade starkt andra europeiska länder, bl.a. Sverige. Idag kan vi se märken av franskt inflytande i svenskan genom studie av språket, med andra ord genom att undersöka franska lånord i svenskan.

I det här examensarbetet ska jag först försöka förklara skillnaden mellan arvord, lånord och nybildade ord i svenska språket, sedan framställa typer av lånord och i arbets centrala del presentera franska språkets inflytande på svenskan genom århundradena på så sätt att jag ska

beskriva det historiska sammanhanget. Jag ska börja med 1600-talet med en kort omnämning av 1500-talet. Sedan ska jag förtsätta med det stora antalet lånord från 1700- och 1800-talet och jag ska avsluta med 1900-talet med kort beskrivning av 2000-talet.

2. Indelning av ordförråd

Om man indelar ett språks ordförråd enligt etymologi, kan man urskilja tre grupper ord: arvord, lånord och nybildade ord. (Edlund, Hene 1996: 28) Som författarna beskriver (ibid.), ett arvord är ett ord som man ser på som om det har funnits i ett visst språk sedan tidens början, oavsett om deras förre upphov. Exempel på det är *fader* och *äta*. Lånord är de ord som ett språk har inlånat från ett annat, oberoende av om lånordet är gammalt eller nyligen inlånat. "Lånorden har olika funktion; de kan till exempel fylla luckor i språket som uppstått i takt med att samhället förändrats, markera identitet och visa grupptillhörighet eller variera och krydda språkbruket." (Martola, Mattfolk, Sandtström 2014b) *Vin* och *toalett* är exempel på lånord. I den sista gruppen, nybildade ord, finns alla inhemska bildningar, oavsett om de är kombinationer av något annat språks morfem. "Till sist kan en noggrann analys visa att ett ord som har ett lånords alla karakteristika – fonetiskt, morfologiskt, semantiskt – i själva verket inte finns i det språk som det ser ut att vara lånat från utan hör till gruppen 'nybildade ord'." (Edlund, Hene 1996: 31)

Den terminologin och utdelningen är inte det enda möjliga och det beror i hög grad på vilka perspektiv man betraktar (jfr. Edlund, Hene 1996: 27). "Teoretiskt sett är det en ganska klar distinktion mellan arvord, lånord och nybildade ord, men det finns problem förknippade med den konkreta analysen av ett ordmaterial, när en etimologi skall klarläggas." (ibid. s. 28) Det kan hända att två eller flera språk har ett ord med liknande form och betydelse som inte beror av det enas påverkan på det andra utan de har i de flesta fallen bildats som onomatopeiska ord. Exempel på det är *coucou* i franska och *cuckoo* i engelska (ibid. s. 30,31).

Man gör en åtskillnad mellan ett långgivande språk – språket varifrån ett ord är inlånat och lånförmedlande språk – ett språk som agerar som mellanhand mellan det långgivande och låntagande språk. Den låntagande språket är det språk som nya ord kommer in i. När vi vill redovisa för ett ords etymologi är både långgivande och lånförmedlande språk av intresse.

3. Typ av lån

När en språkbrukare beskriver olika typer av lålandet kan han/hon dela in lånord i tre huvudkategorier: ordlån, begreppslån och blandlån. Dessa olika kategorier skiljer sig från varandra enligt processen genom vilken de skapas. (jfr. Edlund, Hene 1996: 32) Språkbrukaren försöker att reproducera en lexikal enhet från ett annat språk så att han/hon identifierar procesen

genom vilken ordet härstammar, som kan vara en av dessa två strategier: "a) import av ordmodellens (förebildens) morfem, dvs. reproduktion av såväl uttryck som innehåll, och b) substitution (utbyte) av ordmodellens morfem mot morfem i kommunikationsspråket, dvs. reproduktion av enbart innehållet." (ibid. s. 32-33) Efter att språkbrukaren har identifierat processen, kan man börja prata om produkten, dvs. de tre huvudkategorier av lånard.

Ordlån, som inkluderar både ord och lexikaliserade fraser, är resultat av den första strategien för reproduktion av ett lånard, import av ordmodellens morfem. Ett exempel på det är *flambera* från det franska verbet *flamber*. Det inlånade morfemet eller ordet blir en enhet av kommunikationsspråk och kan begagnas i inhemska nybildningar, t.ex. *plejs* och *cool* (från engelsk) som används i *dansplejs* och *döcool*. (jfr. Edlund, Hene 1996: 33) "Graden av formell anpassning påverkar inte låntypen. Ett ordlån som *cool* förblir ett ordlån även om det skulle skrivas *kool* eller *col*, men det är givetvis lättare att identifiera ett formellt ointegrerat ordlån än ett som anpassats till svenskans uttal, stavning och böjning." (ibid. s. 33,34) När ett inlånat ord är i ett tidigt stadium av inlåningsprocessen och har ingen anpassning, använder man ibland ordet med citationstecken eller kursivering. Då kallas det för citatlån. (ibid.) Ett exempel på det kunde vara *playboy*. (Martola, Mattfolk, Sandtström 2014b)

Begreppslån är resultat av den andra strategin, substitution eller ersättning av ett morfem från ordmodellen. Ett exempel på det är *tredje världen* efter fransk *le tiers monde*. Här uppkommer lånet genom nybildning eller genom att ordet som redan finns ges en ny betydelse. Man skiljer mellan två typer av begreppslån – översättningslån och betydelselån. (jfr. Edlund, Hene 1996: 34, 35) Författarna förklarar att (ibid.) termen 'översättningslån' används för ord som är morfem-för-morfem-översättningar av en ordmodell i ett annat språk och termen 'betydelselån' används för redan existerande ord som fått en ny betydelse efter en ordmodell i ett annat språk. Ett exempel för översättningslån är *hatkärlek* efter det tyska *Hassliebe* och ett exempel för betydelselånet är *alibi* i betydelsen 'förevändning' efter det engelska *alibi*.

Om man pratar om blandlån, detta betyder att både strategier, import och substitution, är inblandade i processen att skapa detta ord. Till exempel, från engelskans *drive in-cinema* blev svenskans *drive-in-bio*. Baserat på det kan nya inhemska ord dykka upp i språket och exemplet på det kunde vara *drive-in-bibliotek*. (Edlund, Hene 1996: 35)

Sedan finns det en speciell kategori av lån, pseudolån eller skenlån. Det handlar om nybildningar som bildades av ett eller flera morfem från ett annat språk men det finns ingen konkret ordmodell i detta språk. Exemplet på det är *backslick*, ett ord som ser ut som ett

engelskt lånord även om det inte finns ett sådant ord i engelskan. Man kan också plocka morfem från olika språk: “t.ex. *krasnij* ('röd') från ryskan och *röd* från svenskan om man skulle vilja beteckna en speciell röd färgnyans: *krasnijröd*.” (jfr. Edlund, Hene 1996: 36)

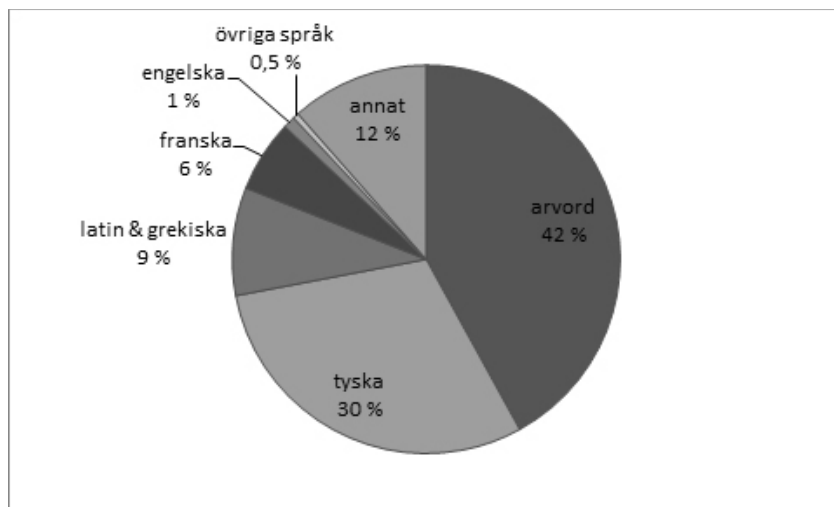
Ofta lägger man till en ytterligare grupp (bl.a. Swedenborg 1986 och Antunović 1988, som beskriver engelska lånord i svenskan) till den beskrivna uppdelningen, nämligen hybridlån, som är sammansättningar som dels består av det övertagna ordet från långgivande språk, dels av översättning av en del av modellen. Exemplet av hybridlån från engelskan är *trendsättare*.

Även om skillnaden mellan olika typer av lån låter klar i teori, kan det bli svårt att avgöra vilken lånkategori ett ord tillhör, ännu mer om ett ord är ett lån överhuvudtaget. (ibid. s. 37) “Det är ofta bara möjligt att framlägga hypoteser om vilka ordmodeller och strategier som varit aktuella – och att bestämma sig för vad man betraktar som lån.” (ibid. s. 38)

4. Franska lånord i svenskan

I början av 1970- talet studerade den svenska språkforskaren Martin Gellerstam uppdelningen mellan arvord och lånord i svenskan. Hans studie grundades på *Nusvensk frekvensordbok* och han undersökte de 6000 frekventaste orden i svenskans ordförråd vid slutet av 1960-talet. Dessa ord rankades sedan på grund av frekvens och indelades i grupper av tusen ord. Resultaten visade att i den första gruppen, där det fanns de vanligaste orden, arvord utgjorde drygt 60 procent. Ett ständigt problem i studiet var att det var svårt att göra klara gränser mellan arvord och lånord och att lånen inte alltid kommit in i svenskan från ursprungsspråket utan genom förmedlande språk, dvs. språket som agerar som mellanhand mellan det långgivande- och låntagande språket. “Siffrorna för andelen lån från olika språk ser lite olika ut beroende på om man räknar enligt ursprungsspråk eller enligt förmedlande språk.” (Martola, Mattfolk, Sandtström 2014b) Det är därför typiskt att ord från många språk, bland vilka också är franskan, har kommit in i svenskan genom tyskan. Om man snarare beslutar att forska ordens ursprungsspråk, latinska ord skulle öka på bekostnad av de tyska och franska. “Som exempel kan nämnas ordet *fönster* som räknas som ett lågtyskt lån (*vinster*) om man går enligt det långgivande språket men som ett latinskt lån (*fenestra*) om man räknar med utgångsspråk.” (Martola, Mattfolk, Sandtström 2014b) Diagrammet som framställs nere, hämtat från Martola, Mattfolk, Sandtström (2014b) visar uppdelningen av det svenska ordförrådet utifrån Gellerstams studie. Det är viktigt att notera att diagrammet demonstrerar fördelningen av ordförrådet enligt förmedlande språk, inte långgivande språk. Man kan se, bland annat, att franska lånord utgör 6 procent av den undersökta delen av 1960-talets svenska ordförråd. “Generellt tycks de olika språkens andelar bland de

mest använda orden stå i proportion till hur länge de funnits i svenskan på så sätt att arvorden, såsom de äldsta, är flest, följda av de tyska, latinska/grekiska, franska och slutligen engelska lånen“ (Edlund, Hene 1996: 66)

(Martola, Mattfolk,

Sandtström 2014a)

Franskan hade under vissa perioder, mest under 1600- och 1700-talet, en stark inverkan över hela Europa och därmed i Sverige dvs. svenskan och man kan säga att lånorden på det sättet fungerade som “en förnämlig spegel av vår kultur och dess danande med element från många håll.“ (Edlund, Hene 1996: 42)

4.1. 1500- och 1600-talets franska lånord

Det är under andra hälften av 1600-talet som franska lånord började komma märkbart in i svenskan till följd av Sverige och Frankrikes politiska och kulturella kontakten med varandra. Som det redan omnämns i texten, dominerade Frankrike och den franska kulturen i hela Europa, i synnerhet under Ludvig XIV:s tid. Efter det nantesiska ediktet som försäkrade vissa rättigheter till hugenotterna (protestanterna i Frankrike) blev upphävt 1685, många hugenotter flydde till Sverige, tillsammans med franska kostnärer och vetenskapsmän. (jfr. Bergman 1995: 129) Även om ett betydligt antal franska ord började först komma in i svenskan under 1600-talet, kan man nämna några ord som kom redan på 1500-talet som *audiens*, *familj*, *marmelad*, *medalj* och *servett*. (ibid. s. 130) Från 1600-talet kan man spåra upp många fler lånord. Man kan hitta lånord *baron*, *ingenjör* och släktskapsord som *kusin*, *mamma* och *pappa*. Svenskan fick byggnadstermer som *betong*, *allé* och *möbel* och affärstermer som *ackord*, *affär*, *kapital* och *kredit*. Politik och diplomati är också sfärer i vilka svenskan har fått franska lånord vid den tiden och exemplen på det är *allians*, *ambassad* och *suverän*. Teatertermerna som själva ordet *teater*, *ballet* och *opera* och konsttermer som *porträtt* och *poesi* kom också in i svenskan på den

tiden och likaså ord för kläder och toaletartiklar: *beret*, *parfym*, *satin* och *manschett* och ord för matvaror som *champinjon*, *suckat*, *karamell* och *choklad*. Några andra ord som kom in i språket under den perioden är *adjö*, *dekadans*, *generös*, *karantän* och *visit*. (Bergman 1995: 130-131)

4.2. 1700-talets franska lånord

Under 1700-talet var det franska inflytandet starkast och franska lånorden kom in i svenskan i stort, om inte det största antalet. Det är dock viktigt att betona att många ord som kom in under den här perioden inte var rent franska utan att de hade kommit till franskan från andra språk. Lånorden kom oftast genom personliga kontakter och genom läsning av fransk litteratur och de räknas till högreståndskulturen. Kategorier av orden är lika som under 1600-talet och de är ord som betecknar heminredning, släktskap, kläder, tyger, matvaror, teater, konst och litteratur, militärtermer och affärstermer. (jfr. Bergman 1995:150) Nya släktskapsord är *onkel* och *tant*, byggnads- och heminredningstermer är *buffet*, *byrå*, *hotell*, *garderob*, *fåtölj*, *salong* och *terrass*. Exempel på kläder och tyger är *flanell*, *kostym*, *paraply*, *sandal*, *frisyr* och *tupé* och exempel på mat och dryck är *champagne*, *dessert*, *legymer*, *butelj* och *glass*. Flera nya teatertermer är *aktör* och *aktris*, *kuliss*, *pjäs* och *scen*, nya musiktermer är *konsert*, *klarinet* och *ouvertyr/uvertyr*, och nya konsttermer är *gravyr*, *karikatur* och *silhuett*. Till litteratur- och pressområdet kom det också nya lånord: *annons*, *ballad*, *poem*, *roman*, *bulletin*, *ironi*, *debatt*. Svenskan fick nya franska militära termer som *barack*, *offensiv*, *manöver*, *marin* och *salut* och affärstermer som *fabrikant*, *direktör*, *chef* och *industri*. Likaså fick svenskan många franska adjektiv, bland vilka kan nämnas *charmant*, *briljant*, *fatal*, *kokett*, *modern* och *populär*. Andra franska lånord från den perioden som kan nämnas är bl.a. *aveny*, *diplomati*, *migrän*, *skandal*, och *suvenir*. (Edlund, Hene 1996: 54-55. Bergman 1995: 150-152)

4.3. 1800-talets franska lånord

Lika rikt antal franska lånord som i 1700-talet kan man också träffa under 1800-talet, särskilt under den första delen av seklet. (Edlund, Hene 1996: 56) Exempel på ord som rör kläder, tyger och toalettilbehör är *blus*, *pantalonger*, *monokel*, *chiffong* och *budoar*. Fransk kokkonst gjorde sitt bidrag med ord som *cheteaubriand*, *filé*, *pralin*, *omelett* och *puré* men också *gurmand*, *restaurang* och *charkuteri*. Möbel- och inredningstermer som *lavoar*, *persienn*, *vestibul*, gatutermer som *bulevard* och *esplanad*, trafiktermer som *automobil* och *velociped* samt affär- och politiktermer som *butik*, *politik*, *diplomat*, *byråkrat* och *socialism* är lånord av franskt ursprung. Några exempel på ord från teater-, litteratur- och musikområdet är *ensemble*, *repertoar*, *refräng*, *följetong*, *baryton* och *etyd*. Bland adjektiv som inlånades under den tiden kan nämnas *distingerad*, *brysk* och *gentil*. Ytterligare kan lånord nämnas som *bohem*, *cigarett*,

apportera, dementera, emancipation, kafé, optimist och *utopi*. (Edlund, Hene 1996: 56 och Bergman 1995: 179-180) Även om antalet nya franska lånord var stort, en hel del galicism som tidigare hade kommit in i svenskan upphörde användas. Bergman sade att "Under senare delen av 1800-talet försvann många franska ord ur konversationspråket i högre stånds kretsar, t. ex. *Admirable, agreabel, [...] jalusi, [...]*." (1995: 180)

4.4. 1900- och 2000-talets franska lånord

Redan mot slutet av 1800-talet minskar antalet franska lånord medan engelska och amerikanska engelska lånord överflödade mer och mer. (Malmgren 2002) Nya franska lånord som kom in i början av det nya seklet var rara och de behöll den ursprungliga formen i de flesta fallen, t. ex. *aperitif, camouflage, chaufför, garage* och *sabotage*. (Bergman 1995: 213) Under första hälften av 1900-talet, bättre sagt tills det andra världskriget, håller både tyska och engelska lånord dominans samtidigt som franskan drar in. Efter andra världskriget kommer engelska språket att bli det dominerande långivande språket i svenskan. (Malmgren 2002)

Franska lånord som kommit in i svenskan under andra hälften av 1900-talet finns med i två nyordsordböcker – Swedenborg (1986) och Moberg (2001). Jag har tittat närmare på dem för att försöka dra några slutsatser om deras anpassning till det svenska språket.

Enligt Swedenborg (1986) införde svenskan i perioden från 1940-tal till 1980-tal bara 33 nya franska lånord, inklusive de som står i parentes vilket betyder att det inte är säkert att det är ett lån. Det finns fyra sådana ord: *antiteater, motocross, befrielsefront* och *trosa*. Flera lånord, mer exact 12 av dem har transkription bredvid sig för att ge information om uttalet eftersom det inte stämmer överens med det svenska uttalsystemet. Orsaken till det kunde vara vad lingvisten Gösta Bergman sade, och det är att nya lånord ofta behåller sin form och uttal eller bara med minimal anpassning eftersom det inte är säkert att de ska förbliva i språket. (jfr. Antunović 1988) Av de franska lånord som finns i ordboken (Swedenborg 1986) är de flesta direktlån, som är den enda typ av lånord (inkl. hybridlån) där vi kan analysera lånords anpassning till det nya systemet. Jag har också upptäckt två översättningslån och de är *tredje världen* från fra. *le tiers monde* och *(den) nya vågen* från fra. *la nouvelle vague*. Lånord som inte har genomgått någon förändring är *baguette, bikini, boutique, lotion* och *cinéma-verité* som bara lagt till bindestrecket (fra. *cinéma verité*) och *provie* som har slagit ihop två ord till ett (fra. *pro vie*).

Den vanligaste anpassningen som jag har märkt är borttagning av den finala bokstaven -e som inte hörs i uttalet av de franska modellen:

fra. *absurdisme* -> sve. *absurdism*

cinéaste -> *cineast*
clémentine -> *clementin*
espadrille -> *espadrill*
mime -> *mim*
naturisme -> *naturism*
piste -> *pist*
rotisserie -> *rotisseri* osv.

Andra anpassningar som jag akttagit är:

- a) Ersättning av den franska gruppen av grafem *eu* med det svenska grafemet *ö* (som uttalas som /ø/):

fra. *detacheur* -> sve. *detachör*

detacheuse -> *detachös*

placeuse -> *placös*

- b) Ersättning av den franska grafemgruppen *que* med grafemet *k*:

fra. *cinématèque* -> sve. *cinematek*

discotèque -> *diskotek*

- c) Ersättning av *ai* med *ä* (som uttalas som /ε/):

fra. *égalitaire* -> sve. *egalitär*

- d) Ersättning av *ph* med *f*:

fra. *reprographie* -> sve. *reprografi*

- e) Ersättning av *c* med *k*:

fra. *discotèque* -> sve. *diskotek*

fra. *clémentine* -> *klementin/clementin*

Vid slutet av 1900-talet och i början av 2000-talet blev det uppenbart, om det inte varit tidigare, att franskans påverkan minskade till ett minimum medan antalet engelska lånord fortsatte att

växa starkt (Moberg 2001: 8,16). Enligt Moberg (ibid.), inlånades i svenskan omkring 475 nya lånord under den perioden, varav 400 var engelska lånord som kom in direkt från engelskan eller via engelskan från ett annat språk (engelska som föremedlare). Andra nya lånord, 75 alltihop, kom in från tyska, franska, spanska, italienska, portugisiska, ryska, arabiska, kinesiska, japanska, ungerska, serbiska, tjeckiska, turkiska, latin, finska, danska och norska.

Enligt Mobergs ordbok (2001), det finns 11 nya franska lånord som kom in i svenskan under dessa decennier och 7 av dem har uttalsanvisning bredvid sig i ordboken. Franska lånord har huvudsakligen att göra med mat och kök, såsom *crème fraiche*, *demivin*, *enolog*, *raclette* och *sommelier*. (Moberg 2001: 61,69,90,248,274)). Lånord som inte ändrade sin form när dem inlåbades är *crème fraiche*, *raclette* och *sommelier*. *Retro* (från fra. *rétro*) och *rai* (från fra. *rai*) förlorade sina franska accent. Man kan även observera de ändringar som redan nämnts, nämligen borttagning av den finala bokstaven *e* (*euroscleros* från *eurosclérose*) och bytet av *eu* till *ö* (*pistör* från *pisteur*). Man kan hitta ett ord som betecknar ett nytt fenomen, *croissantisering*, vars första del kommer från det franska ordet *croissant*. Man kan också hitta ett nytt hybridlån, *demivin*, där *demi* betyder 'halv' på franskan.

5. Slutsats

Det är viktigt att komma ihåg att språk förändras jämt över tiden av olika orsaker. Samhället ändras under påverkan av nya tankesätt, nya vanor, nya behov, nya vetenskaper och nya fenomen, nationer inträffar förändringar på politiska, sociala och kulturella planer och alla dessa

omständigheter är orsaker till språkets förändring. Språket kan utvecklas och förändras snabbt eller långsamt, och det förändras snabbast när det är i nära kontakt med ett annat språk. Vilket språk ska påverka det andra och i vilken grad är beroende på vilket språk är mer dominerande vid den tiden. Även om förändringar händer oftast inom ordförrådet, kan de hända på alla nivåer av ett språkssystem, beroende på hur länge kontakten mellan de två språken varar och hur intensiv den är. Franskan är bland de viktigaste språken som påverkade svenska, vid sidan av tyskan och senare engelskan. Frankrike har genom historien visat sig vara en stormakt som påverkat hela Europa, inklusive Sverige, på politiska och kulturella plan. Med upphävandet av det nantesiska ediktet under 1600-talet, flydde ett stort antal personer från Frankrike till, bland annat, Sverige och på grund av detta började inflytandet av franska över svenskan växa och antalet franska lånord i svenskan öka. Under 1700- och 1800-talet blev franskt inflytande den starkaste med Frankrike som synonym för, vad gälde kultur, det mest betydelsefulla land som också hade stor politisk och militär makt. Lånord som kom in i svenskan hänförs till många områden av livet, från politiska och militärtermer, teater-, konst- och litteraturtermer till ord som betecknar kläder, mat och släktskap. Redan på 1900-talet minskade Frankrikes och franskans påverkan medan engelska lånord ökade så småningom tills de blivit de dominanta lånorden i svenskan under den senaste perioden. Några av franska lånord som kom in i svenskan efter andra världskriget har inga formförändringar och en möjlig anledning till detta är att det handlar om lånord som fortfarande är nya i svenskan så att de inte haft tillräckligt med tid för att anpassa sig till det svenska språket och att det är inte alls säkert att de skulle fortsätta att vara i svenska språket.

6. Litteraturförteckning

Antunović, Goranka. 1988. *Anglicizmi u švedskom – neki aspekti fonološke i morfološke adaptacije*. u: *Filologija no. 16, 1988*. Zagreb: Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, str. 13-23.

Bergman, Gösta. 1995. *Kortfattad svensk språkhistoria*. Stockholm: Prisma.

Edlund, Lars-Erik och Hene, Birgitta. 1996. *Lånord i svenskan. Om språkförändringar i tid och rum*. Stockholm: Norstedts Akademiska Förlag.

Malmgren, Sven-Göran. 2002. Det svenska ordförrådets utveckling sedan 1800 (1). Hämtat från: <https://www.sprakbruk.fi/-/det-svenska-ordforradets-utveckling-sedan-1800-1-> (12.7.2020.)

Martola, Nina, Mattfolk, Leila, Sandström, Caroline. 2014a. När språk möts. Hämtat från: <https://www.sprakbruk.fi/-/nar-sprak-mots> (11.7.2020.)

Martola, Nina, Mattfolk, Leila, Sandström, Caroline. 2014b. Lånat och ärvt i svenskan. Hämtat från: <https://www.sprakbruk.fi/-/lanat-och-arvt-i-svenskan> (29.8.2020.)

Moberg, Lena. 2001. *Nyordsboken: Med 2000 nya ord in i 2000-talet*. Stockholm: Norstedts Ordbok.

Swedenberg, Lillemor. 1986. *Nyord i svenskan från 40-tal till 80-tal. Svenska språknämnden*. Solna: Esselte Studium

French loan words in Swedish

Loan words are words or phrases borrowed and adapted from a foreign language. Borrowing words from one language to another is due to language contacts between different languages that can be either short-term or long-term. The reasons why a language takes over loan words from another language may be, among others, that the language does not have its own word for a phenomenon or because it needs a narrower or broader meaning of a word. The process of borrowing words may be direct, i.e. the word comes from the donor language directly to the recipient language, or it may be indirect, i.e. there is a mediating language between the giving and the receiving language.

French loan words, also known as gallicisms, started entering Swedish as early as the 16th century, although in a small number. In the mid-17th century the influence of France and the French language started to increase and consequently the number of gallicisms in Swedish increased. The 18th and the first half of the 19th centuries mark the period of the greatest influence of French on Swedish, at a time when France held great political and military power in Europe, and the French culture was a model for other developed European cultures. As early as in the end of the 19th century, a decrease in the influence of the French language on Swedish began. It lasted during the entire 20th century and it included a decrease in the number of gallicisms in Swedish. This number has continued to decline in the 21st century, in parallel to the growing dominance of English, which has become the principal provider of loan words in the Swedish language.

The aim of this final paper is to present the influence of the French language on Swedish and to show the development of the word borrowing process from French to Swedish over the centuries. In the beginning of the paper possible causes for borrowing words from one language to another are listed, followed by a description of different types of loan words. After that, a chronological overview of the introduction of gallicisms into the Swedish language and the socio-historical context in which it happened are presented. The paper ends with a brief discussion of gallicisms in Swedish in the 20th and beginning of the 21st century.

Francuske posuđenice u švedskom jeziku

Posuđenice su riječi ili fraze koje su posuđene iz stranog jezika. Do posuđivanja riječi iz jednog jezika u drugi dolazi zbog jezičnih kontakata među jezicima koji mogu biti kratkotrajni ili dugotrajni. Razlozi zbog kojih neki jezik preuzima posuđenice iz drugog jezika mogu, između ostalog, biti to što taj jezik nema vlastitu riječ za neku pojavu ili jer mu je potrebno uže tj. šire značenje neke riječi. Posuđivanje može biti izravno, kada riječ dolazi iz jezika davatelja u jezik primatelj, ili može biti posredno, tj. između jezika davatelja i jezika primatelja postoji jezik posrednik.

Francuske posuđenice, tj. galicizmi počeli su ulaziti u švedski jezik još u 16. stoljeću, iako u malom broju. Sredinom 17. stoljeća krenuo je rasti utjecaj Francuske i francuskog jezika pa je tako porastao i broj galicizama u švedskom jeziku. 18. i prva polovica 19. stoljeća označavaju razdoblje najvećeg utjecaja francuskog jezika na švedski, u vrijeme kad je Francuska imala veliku političku i vojnu moć u Europi te je francuska kultura predstavljala svojevrsni uzor drugim razvijenim europskim kulturama. Već kraj 19. stoljeća, a zatim i cijelo 20. stoljeće ukazuju na pad utjecaja francuskog jezika na švedski, što je značilo i smanjeni broj galicizama u švedskome jeziku. Taj broj nastavlja opadati u 21. stoljeću uz sve veću dominaciju engleskog jezika, koji je postao glavni izvor posuđenica u švedskome jeziku u današnje doba.

Cilj ovog završnog rada je prikazati utjecaj francuskog jezika na švedski kroz povijest te razvoj posuđivanja riječi iz francuskog jezika u švedski kroz stoljeća. U početku rada navedeni su razlozi zašto dolazi do posuđivanja riječi, a zatim su predstavljene i opisane vrste posuđenica. Nakon toga je oslikan kronološki pregled uvođenja francuskih posuđenica u švedski jezik uz odgovarajući društveno-povijesni kontekst. Rad završava napomenama o francuskim posuđenicama u švedskom jeziku iz 20. i početka 21. stoljeća.